

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ СТАЛОВИЋ против СРБИЈЕ

(Представка број 35786/22)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

уторак, 17. фебруар 2026. године

Ова пресуда је правноснажна, али може бити предмет редакцијских измена.

У предмету Сталовић против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању Одбора у саставу:

Darian Pavli, *председник,*

Úna Ní Raifeartaigh,

Mateja Đurović, *судије,*

и Olga Chernishova, заменица секретара Одељења,

Имајући у виду:

представку (број 35786/22) против Републике Србије поднету Суду на основу члана 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција”) 11. јула 2022. године од стране господина Марка Сталовића, држављанина Србије, и госпође Сандре Сталовић, држављанке Аустрије (у даљем тексту: „подносиоци”), рођених 1992. године и 1991. године, тим редом, који живе у Београду и Бечу, а које је заступао господин Д. Јовановић, директор Европског центра за права Рома, невладине организације са седиштем у Бриселу, коме је одобрено да заступа подносиоце пред Судом (члан 36. ст. 2. и 4(а) Пословника Суда);

одлуку да се о притужбама у вези са наводним злостављањем подносилаца од стране полиције обавести Влада Србије (у даљем тексту: „Влада”), коју заступа њена заступница, госпођа З. Јадријевић Младар, и да се остатак представке прогласи недопуштеним;

Запажања страна у спору;

одлуку Владе Републике Аустрије да не искористи своје право да интервенише у поступку према члану 36. став 1. Конвенције;

Након већања на затвореној седници одржаној 27. јануара 2026. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

1. Предмет се тиче расно мотивисаног злостављања од стране полиције и недостатка делотворне истраге у том погледу.

2. Подносиоци су брачни пар. Први подносилац је ромског порекла. Дана 21. априла 2017. године, подносиоци су пријавили крађу аутомобила Полицијској станици Младеновац (у даљем тексту: „ПС Младеновац”), наводећи да су им пасоши остали у аутомобилу. Они су затим подвргнути полиграфском тестирању и „неформалном” испитивању у Полицијској управи за Град Београд. О наведеним испитивањима није сачињен записник. Према наводима подносилаца, они су одведени у две одвојене просторије. Први подносилац је тврдио да је био приморан да клекне и да је био подвргнут шамарању, шутирању у пределу стомака и ударању кожним бичем по горњој страни обе шаке. Даље је тврдио да је био подвргнут гушењу пластичном кесом, да му је прећено да ће бити упуцан и подвргнут електрошоковима, да је вређан (спомињање „мајке циганске”) и да му је прећено да ће му деца бити смештена у дом. Друга подносиатељка је навела да јој је прећено притвором, да је била оптужена да је „маска организоване криминалне групе”, да је трпела расистичке увреде („белкиња са обојеним”, „прикривена Шиптарка”) и да јој је прећено да ће јој одузети децу.

3. Подносиоци су враћени у ПС Младеновац где су дали формалне изјаве у вези са својом притужбом и потписали записник, према којем је испитивање завршено у 21.30 часова дана 21. априла 2017. године. У записнику потписаном од стране подносилаца се наводи да дотични немају примедби, као и да први подносилац нема притужби у вези са поступањем полицијских службеника у Младеновцу и Београду.

4. Први подносилац је подвргнут лекарском прегледу у Дому здравља Младеновац у 22.35 часова. Он је тврдио да су га полицијски службеници при Полицијској управи за Град Београд претукли. У лекарском извештају је наведено да је његов идентитет потврдио његов отац јер није поседовао лична документа. Лекар је евидентирао неколико повреда у пределу главе, црвене мрље у пределу левог бубрега и трагове притиска на десном колену, и све пријавио полицији. Додатним прегледом, који је обављен наредног дана, откривене су вишеструке повреде главе и болови у мишићима дуж врата и леђа. Дана 26. априла 2017. године, првом подносиоцу је дијагностикован ПТСП који се приписује наводном инциденту.

5. Дана 9. маја 2017. године, подносиоци су поднели кривичну пријаву против осам полицијских службеника, тврдећи да су били подвргнути злостављању због ромског порекла првог подносиоца. Прво основно јавно тужилаштво у Београду наложило је Одељењу за контролу законитости у раду полиције (у даљем тексту: „Одељење за контролу”) да прикупи релевантне информације. Пет полицијских службеника умешаних у предметни инцидент је саслушано до 31. августа 2017. године, док су подносиоци саслушани 8. децембра 2017. године.

6. Полицијски службеници су тврдили да су подносиоци подвргнути неформалном испитивању након полиграфског поступка, али да су негирали наводе о злостављању. Из списка предмета је јасно да други полицијски службеници, који су били присутни током неких делова испитивања, нису били саслушани. Први подносилац је поновио своје притужбе. Што се тиче чињенице да је потписао записник о испитивању, он је тврдио да није био обавештен о томе шта је потписивао. Друга подносиатељка је тврдила да је била подвргнута психичком злостављању док се налазила у Полицијској управи за Град Београд. Након постављеног питања, тврдила је да није дала изјаву у Полицијској управи за Град Београд, већ само у ПС Младеновац.

7. Дана 17. маја 2018. године, Прво основно јавно тужилаштво у Београду је одбацило кривичну пријаву, прихвативши изјаве полицијских службеника и напоменувши да је први подносилац потписао записник без икаквих примедби. Тужилац се такође позвао на снимак надзорне камере у оквиру ПС Младеновац, сачињен на дан инцидента, на којем се види како подносиоци напуштају полицијску станицу без видљивих повреда. Први лекарски извештај је занемарен јер је било немогуће утврдити да се односио на првог подносиоца, с обзиром на то да није поседовао лична документа. Други лекарски извештај је занемарен јер је сачињен дан након наводног злостављања, као и фотографије повреда које је направио први подносилац из разлога што нису имале временску ознаку. Притужба друге подносиатељке о психичком злостављању није размотрена. Дана 29. августа 2018. године, Више јавно тужилаштво у Београду је потврдило ту одлуку.

8. Дана 1. августа 2017. године, док је кривична истрага била у току, подносиоци су поднели тужбу због дискриминације против државе. Дана 1. јуна 2020. године, Виши суд у Београду је усвојио тужбу и доделио првом подносиоцу износ од 4.700 евра (EUR) на име нематеријалне штете због претрпљене дискриминације,

физичког бола и страха, док је другој подносиоци доделио износ од EUR 1.700 због претрпљене дискриминације и страха. Утврђено је да су полицијски службеници извршили неоправдани физички и психички притисак у односу на подносиоце, како је описано у ставу 2. горе, што представља понижавајуће поступање. Пошто је штета настала незаконитим поступањем државног органа, тужена је била дужна да исту надокнади без обзира на одбацивање кривичне пријаве против појединих полицијских службеника. Такође је утврђено да су подносиоци изнели веродостојну тврдњу да је поступање полицијских службеника било мотивисано, макар делимично, ромским пореклом првог подносиоца и браком друге подносиоце са њим, и да тужена није успела да ту тврдњу оповргне. Одлука је такође била заснована на два стручна лекарска мишљења у којима се наводи да су подносиоци претрпели страх због таквог поступања, и да је први подносилац такође претрпео физичку бол. Дана 17. децембра 2020. године, Апелациони суд у Београду је потврдио ту пресуду, и она је постала правноснажна. Подносиоци нису оспорили досуђене износе у жалбеном поступку.

9. Дана 28. октобра 2021. године, Уставни суд је одбио уставну жалбу подносилаца против одлука о одбацивању њихове кривичне пријаве. Утврђено је да је истрага била адекватна, темељна и брза. Уставни суд је констатовао да је Одељење за контролу хијерархијски надређено полицијским службеницима који су били под истрагом, те да је стога независно. На основу снимака са надзорних камера, утврђено је да су подносиоци напустили ПС Младеновац у 21.00 часова дана 21. априла 2017. године, да је првог подносиоца лекар прегледао око сат и по времена касније и да није било доказа да његове повреде нису могле настати након напуштања полицијске станице. Закључено је да његови наводи нису поткрепљени медицинским доказима, и да у почетку није имао притужби на поступање полиције (видети став 3. горе). Притужба друге подносиоце је одбијена на основу њеног сопственог казивања да није дала никакву изјаву у Полицијској управи за Град Београд дана 21. априла 2017. године (видети став 6. горе). Када је реч о наводима о злостављању на основу ромског порекла, Уставни суд је утврдио да је забрана дискриминације супсидијарана, и да се не може кршити уколико претходно није повређено неко друго уставно право.

ОЦЕНА СУДА

I. НАВОДНА ПОВРЕДА ЧЛАНА 3. КОНВЕНЦИЈЕ

10. Подносиоци су се притуживали на основу члана 3. да су били подвргнути злостављању. Такође су се притуживали да власти нису спровеле делотворну истрагу о њиховим наводима о злостављању.

A. Допуштеност

11. Влада је поднела приговор да подносиоци више не могу тврдити да су жртве у смислу члана 34. Конвенције, јер су парнични судови признали и истима доделили накнаду штете због кршења члана 3. Конвенције (видети став 8. горе).

12. У светлу релевантних начела која се тичу губитка статуса „жртве” у случајевима према члану 3, а нарочито да се у случајевима намерног злостављања кршење те одредбе не може отклонити само досуђивањем надокнаде штете жртви (видети *Gäfgen против Немачке* [ВВ], број 22978/05, ст. 115–19, ЕСЉП 2010), овај приговор треба спојити са основаношћу предмета јер је уско повезан са суштином притужби подносилаца.

13. Суд даље сматра да предметне притужбе нису ни очигледно неосноване нити недопуштене по било ком другом основу наведеном у члану 35. Конвенције. Према томе, оне се морају прогласити допуштеним.

B. Основаност

14. У случајевима попут предметног, терет доказивања је на Влади да пружи задовољавајуће и убедљиво објашњење за повреде које су претрпела лица под полицијском контролом (видети *Vouyid против Белгије* [ВВ], број 23380/09, ст. 83–84, ЕСЉП 2015). Процесне обавезе према члану 3. наведене су у предметима *С.М. против Хрватске* ([ВВ], број 60561/14, ст. 311–19, од 25. јуна 2020. године), и *Vouyid* (цитиран горе, ст. 114–23.).

15. Домаћи парнични судови су утврдили да су подносиоци били злостављани како је наведено у њиховој представци (видети став 8 горе). Влада је тврдила да су се ови налази заснивали искључиво на исказу подносилаца. Међутим, домаћи судови су узели у обзир решења о одбацивању кривичне пријаве подносилаца, као и два стручна лекарска мишљења која повезују злостављање са болом и страхом које су подносиоци претрпели. Суд такође констатује да је оспоравање тих налаза супротно тврдњи да су подносиоци престали да уживају статус жртве јер су ти исти судови признали кршење њихових права и доделили им обештећење (видети став 11. горе).

16. Не постоје докази који би поткрепили претпоставку Уставног суда да је први подносилац задобио повреде након што је напустио полицијску станицу, као претпоставку која је у супротности са стандардом доказивања

примењеним у упоредивим случајевима према члану 3. (видети *Bouyid*, цитиран горе, став 83.). Штавише, ова хипотеза није примењена у одлукама којима се одбацује кривична пријава подносилаца. Свестан да су те одлуке такође засноване на снимцима са надзорних камера (видети став 7. горе), Суд констатује да они нису део списка предмета који му је достављен. Суд стога даје већу тежину медицинској документацији.

17. Када је реч о другој подносиоци, очигледно је (и неспорно између страна у спору) да је друга подносиоци била подвргнута испитивању у Полицијској управи за Град Београд (видети ст. 2. и 6. горе). То испитивање је било „неформално”, без записника и без заштитних мера против злостављања, што поткопава кредибилитет тврдње да није било злостављања.

18. У погледу притужбе на недостатак делотворне истраге, надлежни органи нису благовремено реаговали након што су обавештени о повредама првог подносиоца и његовим наводима (видети став 4. горе). Они су одлагали предузимање било каквих корака док подносиоци нису поднели кривичну пријаву. Требало им је скоро осам месеци да саслушају подносиоце и преко четири месеца да испитају петоро полицијских службеника (видети став 5. горе).

19. Истрага је делегирана полицијским службеницима који су били хијерархијски надређени онима који су били умешани у догађаје који су предмет истраге (видети *Bouyid*, цитиран горе, ст. 118. и 9. горе), те стога није била независна.

20. Истражи је такође недостајала темељност. Надлежни органи нису саслушали све полицијске службенике присутне током испитивања подносилаца, као ни оца првог подносиоца, који их је видео убрзо након што су напустили ПС Младеновац. Они су одбацили медицинску документацију која се односи на првог подносиоца упркос чињеници да је његов отац био присутан током лекарског прегледа обављеног 21. априла 2017. године и да је потврдио његов идентитет, што је било неспорно. Стога, одлука да се она занемари због тога што подносилац није поседовао лични документ који потврђује његов идентитет делује неосновано, посебно имајући у виду чињеницу да је раније тог дана пријавио крађу пасоша (видети став 2. горе).

21. Одлука о одбацивању кривичне пријаве подносилаца такође је заснована на снимку са надзорних камера, који је показао дотичне како напуштају ПС Младеновац без видљивих повреда, као и на изјави првог подносиоца да нема притужби на поступање полицијских службеника. Када је реч о снимцима са надзорних камера, констатовано је да је први подносилац задобио лакше повреде које можда нису нужно биле видљиве на таквим снимцима, и да су подносиоци напустили полицијску станицу ноћу. Што се тиче друге подносиоци, њено наводно психичко злостављање не би оставило никакве видљиве трагове, а штавише, органи гоњења нису ни испитивали те наводе.

22. Када је реч о првобитној изјави првог подносиоца да нема притужби на понашање полицијских службеника, он је исту касније повукао (видети став 3. горе).

23. У овим околностима, имајући у виду расположиве медицинске доказе, позивање власти на наведену изјаву и снимак са сигурносних камера ради одбацивања кривичне пријаве се чини неоправданим. Суд прихвата да укупно трајање кривичне истраге није било прекомерно и да су власти успеле да идентификују петоро умешаних полицијских службеника. Међутим, то није било довољно да испуне своју обавезу према члану 3. Конвенције да спроведу делотворну истрагу.

24. У светлу горенаведеног, Суд закључује да су подносиоци задржали свој статус жртве јер власти нису спровеле делотворну истрагу која би могла довести до идентификације и кажњавања одговорних, и одбацује приговор Владе по том питању.

25. Суд такође сматра да Влада није понудила задовољавајуће и убедљиво алтернативно објашњење за повреде првог подносиоца. Ова чињеница, налази домаћих парничних судова (видети став 8 горе) и недостаци истраге (за разлику од случаја *Стеван Петровић против Србије*, бр. 6097/16 и 28999/19, став 123, од 20. априла 2021. године) навели су Суд да такође прихвати као доказане тврдње друге подносиоци о злостављању.

26. Према томе, дошло је до кршења члана 3. Конвенције у његовом материјалном и процесном делу.

II. НАВОДНО КРШЕЊЕ ЧЛАНА 14. У ВЕЗИ СА ЧЛАНОМ 3. КОНВЕНЦИЈЕ

27. Подносиоци су се даље притуживали да су злостављање и накнадни недостаци у оквиру истраге и поступка по уставној жалби били резултат институционалног расизма унутар српских органа власти, због ромске етничке припадности првог подносиоца и брака друге подносиоци са њим. Они су се ослањали на чл. 3. и 14. Конвенције.

А. Допуштеност

28. Узимајући у обзир своје налазе у вези са статусом жртве подносилаца према члану 3. Конвенције (видети став 24. горе), и своје налазе да су подносиоци били изложени намерном злостављању од стране полиције (видети став 25. горе), Суд утврђује да подносиоци задржавају свој статус жртве у погледу својих притужби на дискриминацију.

29. Ове притужбе такође нису очигледно неосноване у смислу члана 35. став 3(а) Конвенције нити недопуштене по било ком другом основу. Према томе, оне се морају прогласити допуштеним.

В. Основаност

1. Материјални аспект

30. Релевантна начела су наведена у предмету *Nachova и др. против Бугарске* ([ВВ], бр. 43577/98 и 43579/98, став 157, ЕСЉП 2005-VII) и *Aghdgomelashvili и Japaridze против Грузије* (бр. 7224/11, ст. 43–44, од 8. октобра 2020. године).

31. Суд примећује да су парнични судови већ утврдили да су дискриминаторни ставови били узрочни фактор у злостављању подносилаца (видети став 8. горе). Влада није оспорила спорну тврдњу да су подносиоци били злостављани због ромске етничке припадности првог подносиоца (видети *Laripov против Русије*, број 28834/19, ст. 106. и 119, од 12. септембра 2023. године).

32. Сходно томе, Суд налази да је дошло до кршења члана 14. Конвенције у вези са чланом 3. у његовом материјалном делу.

2. Процесни аспект

33. Обавеза према чл. 3. и 14. Конвенције да се истражи могућа узрочна веза између наводних расистичких ставова и злостављања које су подносиоци представке претрпели од стране полиције добро је утврђена у пракси Суда (видети, *mutatis mutandis*, *Nachova и др.*, цитиран горе, став 160, и *Сабалић против Хрватске*, број 50231/13, ст. 93–98, од 14. јануара 2021. године).

34. Из списка предмета је јасно да власти нису спровеле истрагу поводом те тврдње. Штавише, Влада је то потврдила у својим запажањима.

35. У светлу горенаведеног, дошло је до кршења члана 14. Конвенције у вези са чланом 3. у његовом процесном делу.

III. ПРЕОСТАЛЕ ПРИТУЖБЕ

36. Позивајући се на члан 1. Протокола бр. 12. уз Конвенцију, подносиоци су поновили своје притужбе које су већ размотрене у складу са чл. 3. и 14. Конвенције (видети ст. 30–35. горе). Ове притужбе су допуштене; међутим, Суд налази да нема потребе за њиховим засебним испитивањем (видети *Aghdgomelashvili и Japaridze*, цитиран горе, став 52.).

37. Када је реч о притужбама подносилаца према члану 14. и члану 1. Протокола број 12. уз Конвенцију у вези са наводним институционалним расизмом унутар српских органа власти, Суд, имајући у виду чињенице случаја, запажања страна у спору и своје налазе према члану 14, а у вези са чланом 3. Конвенције, сматра да нема потребе да се ова притужба засебно испитује (видети *Центар за правне ресурсе у име Valentin Câmporeanu против Румуније* [ВВ], број 47848/08, став 156, ЕСЉП 2014).

ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

38. Први подносилац је тражио износ од 25.000 евра (EUR), док је друга подносиатељка тражила износ од EUR 10.000, на име нематеријалне штете. Подносиоци су такође тражили износ од EUR 13.595 на име трошкова и издатака насталих пред домаћим судовима и пред Судом.

39. Влада је оспорила ове захтеве.

40. Узимајући у обзир износе које су домаћи судови већ досудили подносиоцима у оквиру парничног поступка (видети став 8. горе), као и природу и тежину повреда утврђених у предметном случају, Суд досуђује подносиоцима износ од EUR 3.750 по подносиоцу, заједно са било каквим порезима који могу бити обрачунати, на име нематеријалне штете.

41. Суд одбацује захтев подносилаца у вези са трошковима и издацима јер дотични нису поткрепили свој захтев доказима да су такве трошкове и издатке заиста платили, или да су имали законску обавезу да плате тражене накнаде (видети *Merabishvili против Грузије* [ВВ], број 72508/13, ст. 370–73, од 28. новембра 2017. године).

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Проглашава* представку допуштеном;
2. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 3. Конвенције у његовом процесном и материјалном делу;
3. *Утврђује* да је дошло до повреде члана 14. у вези са чланом 3. Конвенције у његовом материјалном и процесном делу;
4. *Утврђује* да нема потребе да се засебно испитају преостале притужбе;
5. *Утврђује*
 - (a) да Тужена треба да исплати подносиоцима, у року од три месеца, следеће износе, као и било који порез који може бити обрачунат, на име нематеријалне штете;
 - (i) EUR 3.750 (три хиљаде седам стотина педесет евра) првом подносиоцу, који ће бити конвертован у валуту Тужене државе по курсу важећем на дан исплате;
 - (ii) EUR 3.750 (три хиљаде седам стотина педесет евра) другој подносиоци;
 - (b) да, по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба исплатити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке уз додатак од три процентна поена;
6. *Одбацује* преостали део захтева подносилаца за правичним задовољењем.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми дана 17. фебруара 2026. године, у складу са правилом 77. ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Olga Chernishova

Заменица Секретара

Darian Pavli

Председник